Ennodius Ambrosio et Beato (Latin)

Magnus Felix Ennodius (AD 474–521)

SermonIndex.net / Church Fathers

Ennodius Ambrosio et Beato

Vi. Ennodivs Ambrosio Et Beato
Deo obsequimur, dum eius conuenientia monitis imperamus: nam quod petitioni uestrae studio caritatis adquiescimus, mystica sunt praecepta. multis etenim supplicationibus exegistis, ut pagina uobis concinnationis didascalicae fingeretur. uolens me in multorum iura summisi, quia, uidero quid in uerbis adhibeatur examinis, sufficit si me in uoto praedicetis. ego tamen in foribus scriptionis quod uiuificat non tacebo. deum tota mentis intentione mundis tenete uisceribus et circa uos precum frequentatione mulcete, nullis ab eo animarum fornicationibus, nulla transactione deducti. fouete etiam proximos, quos facit naturale collegium, et ne quod uobis factum dolori esset uos fecisse gaudeatis. huius boni fructus est quicquid optatur. me tamen diu tenuerunt anxium deliberationis incerta, utrum ad nos per carmen an epistulari lege uerba promulgarem. elegi affectionem circa uos meam utroque dicendi calle patefacere, quia. et praecipientem decet fortis elocutio et pressis admonitione mentibus mollioris stili cura subuenitur. ergo benigni exacta suscipite.
LAVS VERSVVM.
Quamuis sit tenerum madore mellis
Quodcumque strepuit parens Camena,
Et fictum lepido nitore carmen
Captiuet docilis momenta cordis,
Nec semper deceat poema uirtus,
Quod lex praecipiens tenere fluxum
Resoluat studio iubente fortes:
At nos Pieriae modum loquelae
In tantum sequimur monente cura,
Quantum dat genius uigorque ueri.
Christi militis insitum rigorem
Elumbem patimur cauere ductum.

Ergo dictorum aliquotiens amoena fugientes, materiam solidam suo ore celebremus, ne sentiat uirilitas operis eneruati damna sermonis. non refugit professionem meam monitoris. officium, quia decet praecedentes emendatio, et sicut post tergum relictis par est facem de innocentia proferri, ita ratio flagitat, ut etiam uerbis iter quod sequantur ostendas, cum diuisi uoce constet hortaminis: argue sapientem, amabit te, et non reticeat saecularis ad-

sertor:
Qui praeceptorem sancti uoluere parenti\'s Esse loco.
iure enim in affectionis supercilio conlocatur quem benignitas corrigendi promptius adserit quam ipsa natura generis. genuisse etenim libidinis testimonium, erudisse pietatis. ergo ad disciplinarum. arcem. properantes matrem bonorum operum amate Verecundiam, quae ita ei nariarum species uirtutum fecunda et uirgo parturit, ut inpudentia. procax et corrupta uitiorum. haec uos hac uoce, ut ad eam tendatis, hortetur:
VERECVNDIA.
Tinguite candentes roseo de murice uultus
Atque fidem morum pandite de facie.
In niueo spargens maculas sis pulcrior ore,
Cum sudans tenerum roscida colla feras.
Nil tibi plus lingua tribuas quam schemate frontis.
Quicquid amare libet, hinc tibi concilia.

Nefas est huic tam sacro manus negare consilio, quando et ipsa, quae loquitur, quaestuosi decoris dote redimita nobilitatis uel amplificat bona uel suggerit. pudori ergo cognatam semper sociate Pudicitiam, quae aetatis praeiudicium cana moderatione temperans, annis feruore tumentibus peregrinae frigus dispensationis* admisceat et edomita erroris adpetentia carnem sapore sanctae conuersationis inliciens, recti diligentiam studiosam in uobis uideri faciat non coactam. haec tamen uentris castigatione procuretur nec inimica eius ferculorum populosis nutriatur erroribus. exigit enim comisatio magno quaesita dispendio etiam bonorum damna meritorum et uno calle morum ueniunt detrimenta uel censuum. haec si ad uos gressum protenderit, his eam tonare oportet eloquiis:
CASTITAS.
Nil moror adflictos constanter prodere uultus,
Dum mihi praeniteant casti monumenta decoris.
Pinguia nam tenuem suffocant corpora sensum,
Et male farta suas conculcant uiscera mentes.
At mihi crux cuspis, crux scutum cruxque thoraca:
Hac tegar, hac feriam, hac pacis foedera firmem.
Haec mihi dux belli est, quo uictrix lubrica calcans,
Dira cupidinei detester mella ueneni.
Ad me currentes puerum seponite factis
Deque meo, iuuenes, canam praesumite uitam.

Hanc admittentes Fidei ornate consortio, quia, sicut in emendatis moribus principem locum obtinet, ita suis spoliata dotibus non tenetur, nec fas est quasi singulare occupari quod constat ex pluribus. nobilia serta nisi multiplicibus pratorum non conponuntur spoliis: ex uariis gemmis una diadematis solet constare formatio: semper admirabilis electri corpus numerosa metallorum membra pepererunt. proinde, quia nihil est quod fidem possit anteire, foueatur et ita in diligentiae messe coalescat, ne lacteus alimenti diuitis culmus inportuna demessus falce moriatur. ergo recedat ab instituto uestro clauda pollicitatio et per

usum in naturam transeat res sequenda. haec tamen his uos conuenire putetur affatibus:
FIDES.
Qui cupit caelo sociare terram,
Linquere et luxae uitium parentis,
Me petat, certum decus et coronam
Muneris alti.
Ille nec dirum metuit tribunal,
Nec per urbanos uolitat potentes,
Conscius recti tenet inter undas.
Stagna salutis.
Barbarum quamuis tumeat Gelonus,
Parthica et latret Morinus figura,
Omne, quod mundi rabies susurrat,
Despicit arcet.
Intrat excelsi penetrale regis,
Ditium tutus manet in ruinis,
Ille nec legem patitur sepulcri
Nec mala uitae.

De praefatis uirtutibus facessat studiorum liberalium deesse diligentiam, per quam diuinarum bona rerum quasi pretiosi monilis luce sublimentur, quia non multum a foeditate seiungitur inperfecta formositas et qui non sufficienter magnorum tetendit ad culmina miserorum infima uix reliquit. istae tamen prae foribus quasi nutricem ceterarum anteponunt Grammaticam, quae adulescentium mentes sapore artificis et planae locutionis inliciat et ad Tullianum calorem scintillis praefigurati uaporis adducat. fabricatum Martius campus militem suscipit quem simulacrum mentitae dimicationis animauit, nec pedem retorquet a classicis cui bucinarum clangor et ministeria belli inter pacis blandimenta crepuerunt. usu enim uirtus nutrita grandescit et de institutione nascitur periculorum tolerantia: consummati roboris uiros principia uiderunt timentes. bene est, si rhetorum dextera et libertas illa linguarum formatos grammaticorum fornace enses accipiat, qui ne manifestis cedant ictibus, frequens contulit imago feriendi. in hac cautione opus est, ut supra aetatis inmaturae naturalem paene licentiam artis crescat affectio et de continua per paedagogos et indicta necessitate clari operis spontanea cura prosiliat. ostendit tamen ad bonam se uoluntatem tendere qui ut cogatur adquiescit. iam paene in studio habet honestatem quem non offendit sollicitudo monitoris. tamen sectatoribus ista sic loquitur;
GRAMMATICA.
Mentibus damus saporem, dum polimus fabulas.
Iudicem tenemus aequum, si quid errat paruulus.
Abstinens manu pudorem aure et ore uerbero.
Quicquid ars habet pauendum ars loquendi temperat,
Cum pusillis et iocamur inter ipsa dogmata.

Nam iubet rigor magister, ne per omne terreas.
Nos parentes dixit aetas illa maior optimos,
Quod fauore conputamus esse nostra pignora
Quae dedit uenter tumescens litterati seminis,
Nec libido subiugauit iura clari pectoris.

Hoc uos digredientes iam instituto rhetoricis lituis euocat Mauors eloquentiae et quasi loricam hamis, ita conponit uariis et conexis causarum munimenta particulis. nam nodosis orationis artubus in solidam et simplicem formam coactis unam sermonum pingit effigiem, in qua ita quadratis sociantur diuersa mensuris, ut nec diuisio deroget coniunctioni nec uiritim adgreganda ualeat, cum opus est, segregare, partitio. uos praemisso laudis sapore mascula dictio et humani sermonis Latiare supercilium sic adhortatur: ”post apicem diuinitatis ego illa sum quae uel commuto si sunt facta uel facio: quantisuis actionum tenebris inuoluto lux sufficit, quam loquendo contulero. ego sum per quam expectant homines reatum de turbida et innocentiam de serena: per me fusca splendet conscientia, per me luce sua radians aduenticia nocte tegitur, uel si sit ignara tenebrarum: est quod nec confidit puritas nec culpa suspirat. ad meum conpendium ubicumque est Romanus inuigilat: fasces diuitias honores si non ornamus, abiecta sunt: nos regna regimus et imperantes salubria iubemus. quid quod declamationum nostrarum oblectatio uincit uniuersa quae sapiunt et opinionem quam conciliamus aeterna est? ante scipiones et trabeas est pomposa recitatio: de uirorum fortium factis quod uolumus creditur: actum nemo aestimat quod silemus: nobilia germina ex nobis fusa orbem totum sole clarae perfectionis inradiant. poetica, iuris peritia, dialectica, arithmetica, cum me utantur quasi genetrice, me tamen adserente sunt pretio. audite tamen et carmen, alieni quod nobis suggerit ludus officii”.
RHETORICA.
Sit noster tantum, non stringunt crimina quemquam.
Nos uitae maculas tergimus artis ope.
Si niueo constet merito quis teste senatu,
Cogimus hunc omnes dicere nocte satum.
Et reus et sanctus de nostro nascitur ore:
Dum loquimur, captum ducitur arbitrium.
Lana Tarentinae laus urbis, gemma, potestas
Quid sunt ad nostrum iuncta supercilium?
Qui nostris seruit studiis, mox imperat orbi.
Nil dubium metuens ars mihi regna dedit.

Haec ergo, dulcissimi, et adsequi contendite et adepta custodite. sed replicetis, quibus ad ista magistris, quibus utamur institutoribus, quorum erigamur exemplis, cum Faustum et Auienum, saeculi nostri beatitudinem et Latiaris flumen eloquii, aulicis districtos teneat sors secunda consiliis? quos dum manet cura, a generalitate nescitur, quorum temptare praeconia idem est ac si lucem solis et potentiam uelis diuinitatis adserere. sed istis in bono publico desudantibus patricii Festus et Symmachus, omnium disciplinarum materia et constantis forma sapientiae, ab urbe sacratissima non recedunt. in ipsis est nobilis curiae

principatus, quos uidisse erudiri est. non apud eos sermo de ludicris nec pantomimorum uix ignoscenda commemoratio. illi auram popularem per pudoris detrimenta non capiunt: contenti rectis magis placere quam plurimis, sortiuntur de innocenti actione testimonium. istorum quamuis in omnibus iussa sequenda sint, est tamen in illis et magistra taciturnitas et eruditi forma silentii. est etiam Probinus patricius, placidi germinis examinata claritudo, quem eruditorum familiae mores ad unguem ducti contulerunt, qui et de patris et de soceri hausit fonte, quod mundus est. est patricius Cethegus, eius filius, uir consularis, qui canam prudentiam minor transgrediens sine aetatis praeiudicio habet et prouectorum saporem et mella pueritiae. eat Boetius patricius, in quo uix discendi annos respicis et intellegis peritiam sufficere iam docendi, de quo emendatorum iudicauit electio. est Agapitus patricius, et honestate dines et scientia. est Probus V. I., quem si sequamini, illum Faustum et Auienum, quos praesentes, praesentes, etiam cum desunt, habebitis. ceteros claros uiros, quos tantum ad me opinio detulit, silentio relinquo:, per hos, si uobis iam cordi est maturitas, aut per eos, quos sum praefatus, agnoscite: manifestis enim patet indiciis amicus bonorum nec in altero mores quisquam hominum, nisi quos in se formauit, amplectitur. iam si matronarum delectat aditio, habetis domnam Barbaram, Romani flos genii quae testimonio uultus patefaciat lucem sanguinis et saporis, in qua inuenietis et uerecundam securitatem et de bono actionis confidentem uerecundiam, sermonem naturali et artifici simplicitate conditum, ut nec lepos deuenustet alloquii nec duris splendor feminarum rigescat affatibus, in qua sic in naturam transiit honestatis diligentia, ut si uel mentiri uelit, non possit horrore. sonat pudicam lingua dulcedinem nec mentis nubilum tecto sereni sermonis operitur: hoc hoc pectoris quod loquelae. det ueniam feminarum diadema praesumenti, quod eius inuideo quieti: uelim illam omnibus Italiae partibus imitationem praeferri, ut quae non adquiescunt monitis formarentur exemplis. est illic etiam Stephania, splendidissimum catholicae lumen ecclesiae, cuius natales ita maiore luce fuscantur, si mores intellegas, ac si facem mundi oculus sol obumbret : si ingenitae conuersationis radios seponas, plus eius sanguine nil lucebit. istorum, quoscumque praefatus sum, caelestis uos dispensatio iungat obsequiis. ecce habetis gratiae meae obsidem paginam, quam uelut paedagogam sectamini. det autem uobis deus quod decet et uelle semper et facere. ergo si pomposa oratione non ualui, oratione uos memor professionis adiuui

Per te, per qui te talem genuere parentes,
Symmache, ne nostram maneat sors dura tabellam,
Da dextram tenui et tecum me tolle per undas.
Non facit ad mores credentem fallere sanctos.
Nil moror: en supplex uenio, miserere precanti,
Vilia diuitibus commendans dicta patronis.
Germina clara,
Sumite sicci
Verba parentis.
Nobile dictum est,
Quod bona monstrat.

Source. Latin text from the Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum (CSEL) collection of the Open Greek and Latin project (digital edition of ***Magni Felicis Ennodii Opera Omnia*** edited by Wilhelm Hartel (Vienna, Gerold: 1882) Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum 6), encoded in EpiDoc TEI XML. Digitised and corrected by the Open Greek and Latin team (University of Leipzig and partners); the text is taken from the printed edition by OCR with correction, so some errors may remain. SermonIndex has only divided it into short sections for reading; the critical notes, margin notes and apparatus of the printed edition are not shown here but are kept in the XML download.

Licence. Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0). You may share and adapt this text if you credit the Open Greek and Latin project and release your version under the same licence.